

pričeti. L. 1862. se je prošnja za dovoljenje pri c. kr. vladi vložila; to leto pa je bilo tudi smrtno leto Slomšekovo. Ko so sedanji prevzvišeni knez in škof, Jakob Maksimilijan, l. 1863. vlado škofije prevzeli, je bila njih prva skrb začeto delo peljati do konca. Poskusilo se je že v jeseni leta 1864. z nakupom sicer prostrane, vendar za druge namene zidane hiše v Celju; ali skušnja je od leta do leta bolj očitno kazala, da se tako nadzorovanje, kakor je pri izreji za duhovniški poklic neobhodno potrebno, nikakor doseči ni dalo. Zato se je ta hiša l. 1874. zopet oddala. L. 1876. je bila škofijstvu na ponudbo za ne previsoko ceno prostrana hiša z obširnimi zemljiščem v Magdalenskem predmestju v Mariboru, ki je duhovnikom, ki so povabljeni jo prišli ogledat, dopadla in se jim zdela za mladeniško semenišče pripravna. Ali, da ne vzamemo v misel tega, da so nam pozneje zdravniki iz zdravniških ozirov od nakupate hiše „za semenišče“ odsvetovali, rečemo le to, da se je po natančnejšem prevdanku pokazalo, da, ako bi se bila z mnogimi stroški znotranja razdelitev prostora še toliko spremenila, bi se vendar ne bila dala taka vravnava doseči, kakor je v zadevi „izreje“ in „nadzorovanja“ potrebna. Z nakupom te hiše bi bili stali ravno tam, kjer smo bili v Celju: pred seboj bi bili imeli polovičarsko delo. Vrh tega gleda lice te hiše, to je, njena prednja in dolgotna stran proti severu. Taka lega pa dela izbe temne in otožne in ni primerna ne namenom učenja, ne naravi mladenč, k veselju nagnjene. Po tolikih nepovoljnih skušnjah in vsestranskih preudarkih je kn. šk. konzistorij slednjič stalno sklenil, nakupiti primerno zemljišče in zidati iz tal novo mladenišnico. Novo zidanje je priporočalo tudi to, da so nove hiše 20 let hišnega davka proste. Ako pomislimo, da je plačala mala hiša, Viktorinumu lastna, l. 1877. za hišno dačo in doklade 159 fl. 55¹/₂ kr., se sme za gotovo reči, da bi pri najmanjše štirikrat večji novi mladenišnici 20letna dača z dokladami znesla več, kakor polovico cene, za nakupljeno zemljišče plačane. Vendar ni bil določen ta gmotni dobiček, temveč to, da je bilo pri novem zidanju mogoče, porabiti skušnje drugih semenišč; in reči smemo, da je kn. šk. konzistorij te skušnje tudi vestno porabil. (Konec prib.)

Gospodarske stvari.

Belo zelje, kako se sadi in obdeluje.

II. Zelje se ravno tako okopava in pleje in plevela čisti, kakor drugi okopavni sadeži. Ko se zelje okoplje, potem se osiplje, kar se, če je zelje po vrstah sajeno, lahko z osipavnim plugom zgoditi more. Najboljše se to zgodi kratko pred dežjem in ravno zaradi lahkjega dela ne po dežju, kajti v poslednjem slučaju se zemlja lahkjše iz-

suši, kakor pa, če je trda. Prav izvrstno je, če se poprej zemlja okoli vsake sajenice nekaj vzrablja in sajenica malo z gnojnico zamoči. Sajenice se potem prav razširjajo, se močno obrastejo in vsa tla dobro obsenčijo. Ko bi se gosenice prikazale tako jih morajo otroci ali stari ljudje v lonce pobirati, ki so na pol z vodo napoljeni in se potem pokončajo. Preženo se pre tudi, če se tla z nekaj nagnjitim pezdijem pokrijejo. Duh te tvarine jim je presilno zopern. Prva krma, ki se iz zelnika dobiva, je spodnje listje, ki kmalu začne veneti in odpadati. Ko bi se zdaj, ko je rastlina ravno v najboljši rasti, tudi zeleno perje trgalo, bi si lastnik sam sebi največ škodo delal, ker kapus potem nikdar tako debel ne postane. Še le ko so se glave že popolnoma naredile, se sme daleč proč stoječe perje brez škode proč vzeti. Sajenice, ki se nečejo v glave skleniti, se brž posekajo in živini pokrmijo. Meseca oktobra se zelje začne posekovati. Z ostro sekuro ali britosekom se glave posekajo, na kupe zmečejo in domu zapeljejo, kder se ali na škednju ali na drugem primerenem prostoru na kup zložijo. Če se tako glave 8—10 dni na kupu ležati pustijo, dobijo njihovi notrajni deli lepo belo barvo. Kapus se potem ali zreže in za kisló zelje v kadi natlači za domače potrebe ali pa proda. Kar ni ne za eno ne za drugo porabo, vzeme se za živinsko klajo. Poslednje se znosi na ne prevelike kupe na kakem zavarovanem mestu in se nekaj za slamo pokrije. Na hektaru se da v dobrem letu 10—12000 glav za naprodaj prirediti. Za mlečne krave je zeljnata krma kaj izvrstna; puter iz nje dolgo dober in sladek ostane in je prijetnega okusa. Vendar pa se kravam ne sme preveč na enkrat položiti, ker se prerade napilnejo, še prej ko po zeleni detelji. Za prirejanje semena se odberó srednje debele, prav goste in trde glave, potegnejo se z koreninami vred iz zemlje in postavijo se na zračno mesto, da se malo usuše. Potem se prenese v klet in postavijo v kot glavo poleg glave. Spomladi se presade na dobro solnčnato vrtno gredo in najvzornji listi se križema prerežejo, da more glavno steblo lahko skozi nje iz srca, ki potem seme obrodí. Ker pa to glavno steblo mnogo postranskih vej naredi in ker sam prostor in hrano potrebuje, zato se mu postranske veje porežejo. Če je debelo in močno, priveže se h kolu. Ker se seme lahko in rado izrodí, ga je treba od drugih kapusovin daleč proč vzrejati. Zori meseca avgusta in se na rjuhah na suhem kraju suši.

Za veliko gospodarstvo in za na prodaj se izbirajo pozne sorte, ki se posebno po debelosti in trdoti odlikujejo. Kot take se najbolj priporočajo:

a) Debelo Erfurtsko in Ulmsko pošpičeno zelje, ktere dve sorti sicer ne postanete ravno predebele in prevelike, vendar pa vsakokrat rano v glave greste, in ne tako prekomerno veliko prostora ne zahtevate ko največje sorte. b) Strasburški

ali Alsaški težki kapus, ki se dobro sklepa in za kislo zelje izvrstno služi. c) Ulmski težki kapus in porensko zelje, ki težke in trde glave daje. Posebna sorta prvega je tako imenovano paradiško težko zelje, ki je zvonaj modro, znotraj pa belo. d) Srednjerano Münstersko zelje iz Ulma, ki je posebno trdo in trpežno in tudi na srednje dobri zemlji dobro na obdelavani prav dobro stori. Priporočajo se še druge sorte posebno: Wellingtonovo, Drumheadovo Enfield-Marketovo in Grško težko zelje. Vrednost vseh teh sort je večidel odvisna od kraja in od obdelave. Sorte, ki na kakem kraju izvrstno storé, postanejo v drugih legah in razmerah slabe in naopak. Treba je toraj najprej poskušnje v malem. Če se te dobro obnesejo, tako se sme upati in pričakovati, da se bode tudi na velikem posajeno dobro obneslo. Za vlaganje se morajo glave dobro rezati dati in tenkega in trdnega perje biti. Za salato in za hranjevanje za zimo se morajo najbolj trde glave odbrati. Kolikor trdejše so glave, kolikor tenše je perje, toliko boljše so v ta namen.

Pomočki zoper deteljino predenico. Večletne skušnje so sledeče pomočke zoper deteljino predenico kot dobre potrdile: Detelja strnišnica se mora pravilno in enakomerno z lesnim pepelom potrositi, če le mogoče z pomočjo primerne sile, in sicer tako na debelo, da se z mernikom, t. j. okoli 62 litrov dobrega lesnega pepela na blizo 8 štirjaških sežnjev enakomerno potrosi. To sredstvo je le v pozni jeseni o mokrotnem vremenu nasvetovati. Spomladi ali na sneg potrošen pepel nima toliko žive moči, da bi nadležno zajedavko zanesljivo zatrl. Drugi pomoček daje polivanje deteljišča z močno gnojnico, kateri se je, če le koli mogoče, še nekaj človečjeka primešalo. Vedro, t. j. 56 litrov je zadosti za 3—4 štirjaške sežnje. Ta pomoček, če se deteljišče pozno v jeseni z njim zamoči, pomaga, da detelja tudi obilen pridelek vrže. Nadalje pomaga proti predenici tudi gnoj, z katerim se deteljišče enakomerno potrosi. Gnoj mora pa prej dobro udelan in preležan biti. Tudi to delo je pozno na jesen storiti. Spomladi se potem suhi izprani gnoj po deteljišču zgrabi na kupe, na drugo polje zvozi in tisto ž njim pognoji, ali pa blizo deteljišča v napravo mešanega gnoja ali komposta porabi. Kdor jeseni z deteljiščem tako ravna, temu se bodo delo in stroški lepo poplačali z obilnim pridelkom lepe detelje. Lucernsko deteljo je dobro vsako drugo leto tako gnojiti.

Kako si mnogo in lepega krompirja pridelati. Njivo, na katero namerjavaš spomladi krompir saditi, je treba že jeseni globoko preorati, dobro z starim obležanim, močnim gnojem pognojiti in jo tako že jeseni za prihodnjo spomlad pripraviti. Paziti gre tudi na to, da se ne sadi leto za letom na tistem kosu krompir, ampak jedno leto žito, drugo krompir. Za seme je treba, da se

dobra sorta izbere, potem se pa ne sme z drugo sorto mešati, ampak gledati je treba, da seme čisto ostane. Bolj trdi krompir z bolj rodo lupino je boljši, ima več močiča v sebi in tudi tako naglo ne gnijje, kakor mehke gladkolupinaste sorte. Za seme močno nacimljenega krompirja jemati ni dobro, pač pa kaže dobro veli, popolnoma zdravi, srednje debeli lepi krompir saditi. Le če je sila se sme debelejši krompir na dvoje prerezati in sicer po dolgem, da so koreninski in metenični popki enakomerno razdeljeni. Krompir se mora v posušeno, pregreto polje saditi, t. j. ne prezgodaj spomladi, pa tudi ne pregosto. Njiva se mora skrbno oplevati, da jo plevel ne preraste, pogosto okopati in krompir ogrebat, da more vedno zrak do njega in da je zemlja vedno dosti rahla. Metenice krompirju ne kaže porezavati, dokler je še zelena, pa tudi krompirja ne kopati, dokler ima še metenico zeleno. Vendar pa tudi ni dobro, če je preveč zrel. Že na njivi je treba krompir za seme za prihodnje leto odbrati in ga po zimi na hladnem pa suhem mestu hranjevati. Tako se ne le mnogo, ampak tudi lepega krompirja pridelala.

Ljutomerska okrajna posojilnica, registrirano društvo z neomejeno zavezo v Ljutomeru imelo je je na koncu leta 1877. — 322 udov, od katerih je na opravičnih deležih vplačano vkupaj 10.659 fl. 94 kr. Med opravičnim letom odstopilo je 6, a pristopilo 10 udov. Vsaki ud je obvezan na svoj opravični delež 60 gold. na leto najmanj 6 gold. vplatiti. Prijemki l. 1877. znašajo vkupaj 50.036 fl. 89 kr., a izdavki 42.276 gold. 12 $\frac{1}{2}$ kr., blagajniški preostatek tedaj 7760 fl. 76 $\frac{1}{2}$ kr. Bilanca ali sklepni račun: I. Imetje društva: a) gotovina iz naša 7760 gld. 76 $\frac{1}{2}$ kr., b) vrednost v blagajnici nahajajočih se menjic 89.618 gold., vrednost inventara 350 gld. in c) dolžne obresti 1367 gold. 85 kr., tedaj vkupaj 99.096 fl. 61 $\frac{1}{2}$ kr. II. Dolgovi društva: a) Rezervni fond 2330 gld. 36 kr. b) terjatve društvenikov 10.659 gld. 94 kr. c) terjatve hranilničarjev 66.504 gld. 53 kr. d) terjatva Gračke hranilnice 17.000 gold. e) Podporni fond 1201 gld. 15 kr. odračunajoč za štibro porabljenega izneska od 207 gld. 78 $\frac{1}{2}$ kr. v ostanku od 993 fl. 36 $\frac{1}{2}$ kr. in naprej sprejete obresti 1108 fl. 42 kr., toraj skupaj 99.096 fl. 61 $\frac{1}{2}$ kr.

Sejmovi na Štajerskem. 20. apr. Sv. Lenart pri Misljini; 23. apr. Ivnik, sv. Juri na Pesnici, Ljutomer, Ptujška gora, Šoštanj, Hoče, Podčetrtek; 24. aprila sv. Juri na Južni železnici, Marija snežna, Zdoje; 25. aprila sv. Juri pod Tabrom, sv. Juri na Šavnici, Gotovlje, Obrajna, Kostrivnica, Nova cerkva, Gornja-Polskava; 26. apr. Kozje; 27. apr. Dobje.

Sejmovi na Koroškem. 23. aprila Althofen, Zgor. Drauberg, Gutštanj, sv. Lenart, Milstadt, št. Paul, Renweg; 24. aprila Trg; 25. apr. Mauten; 29. apr. Gradišče.